

Wielowymiarowość a rozwój logistyki

Multidimensionality and logistics development

Treści artykułu były prezentowane i stanowiły między innymi przedmiot rozważań międzynarodowej konferencji naukowej zorganizowanej w Wydziale Zarządzania i Dowodzenia Akademii Sztuki Wojennej (WZiD ASzWoj). Zawarte w nim zostały aktualne, współczesne treści, poglądy, ustalenia, przewidywania, odniesienia oraz wizje dotyczące dokonujących się obecnie przemian cywilizacyjnych (ustrojowych, gospodarczych, społecznych, kulturowych, ekonomicznych i oświatowych) stanowiących i generujących oraz powodujących wielowymiarowość i różnorodność logistyki w teorii i praktyce, ustalając określony zakres badań naukowych i praktykę gospodarczą dziedzin bezpieczeństwa i obronności w obszarze nauk o społeczeństwie.

Wielowymiarowości i różnorodności logistyki towarzyszy zatem „stały” powiększający swój zakres przedmiotowy problem dotyczący tego co jest a co nie jest logistyką? Niewątpliwie wskazane wcześniej przemiany cywilizacyjne są naturalną konsekwencją rozwoju (ewolucji) teorii logistyki i jej praktycznego zastosowania.

Słowa kluczowe:

logistyka, wielowymiarowość, różnorodność, wielokryterialność.

The content of the article was presented and discussed among other during the international scientific conference at the Department of Management and Command of the Military Academy of Arts. The elaboration covers updated contemporary issues, opinions, prognoses, references and visions concerning ongoing civilization changes (systemic, economic, social, cultural and educational) generating the variety of logistics and causing its multidimensionality in theory and practice outlining the certain range of scientific research and economic practice of the security and defense branches in the field of social sciences.

Since the variety and multidimensionality of logistics have been accompanied with its permanently increasing topical range of the problem concerning the choice what is logistics or not. Undoubtedly, the formerly indicated civilization changes are a natural consequence of development (evolution) of the logistics theory and its practical use.

Key words:

logistics, multidimensionality, variety, multiplied criteria.

Wstęp

Zmieniające się warunki cywilizacyjne istnienia i bytu społeczeństw informatycznych generujące nowe determinanty bezpieczeństwa, we wszystkich obywateli życia społeczeństw, w tym w dziedzinie logistyki, tworzą i inicjują obraz oraz realizują zadania adekwatnie wykreowane przez nie między innymi potrzebom logistycznym pojawiającym się na rynkach konkurencyjnych: krajowych, międzynarodowym i globalnym. Wszystko to odnosi się do właściwości bezpieczeństwa logistycznego: aktualności, rzeczywistości, jakości, ilości, asortymentu ale i ciągłości, czasu, niezawodności, efektywności, skuteczności współczesnych procesów logistycznych dokonujących się w dziedzinie bezpieczeństwa i obronności w obszarze nauk społecznych.

Ważne w tym jest aby te zróżnicowania wynikające z wielowymiarowej logistyki i jej funkcjonowania towarzyszyły i dostrzegane były oraz uwzględniane przez organizatorów i zarządzających nowo tworzo-

nych instytucji, organizacji, firm, przedsiębiorstw i przyczyniały się do zróżnicowania znaczenia istoty logistyki.

Pragnę też tu zwrócić uwagę, iż niniejszy artykuł powstał z referatu wygłoszonego, jako wprowadzenie do katedralnego seminarium naukowego, zorganizowanego przez Katedrę Zarządzania Procesami Logistycznymi Instytutu Logistyki (ILog) WZiD ASzWoj w dniu 18 maja 2017 r. pt.: „Determinanty bezpieczeństwa współczesnych procesów logistycznych”. Opracowane z niego materiały posłużyły jako podstawa do przygotowania referatu na obecną konferencję naukową.

Należy zaznaczyć iż tegoroczna konferencja logistyczna jest trzecią konferencją z cyklu tematycznego o tytule „Wielowymiarowość współczesnej logistyki” podczas, których autor niniejszego artykułu prezentował treści zawarte w referatach: pierwszej konferencji w 2016 roku na temat: „Interoperacyjność logistyki z obszarami wiedzy dyscyplin i dziedzin naukowych” i drugiej konferencji w 2017 roku na te-

mat: „Sztuka wojenna — sztuką intelektu prowadzenia operacji wojskowych, wykorzystania zasobów informatycznych oraz jakości potencjału logistycznego wojsk”. Autor, w trzeciej, aktualnej konferencji o ustalonym wcześniej tytule, rozważając problemy w artykule niniejszym, ujął je w układ zagadnień o mianach:

1. Obszar i zakres przedmiotowy wielowymiarowości logistyki.
2. Wielowymiarowość logistyki w nauce i dydaktyce ILog WZiD ASZ Woj.
3. Oczekiwania i skutki rozważań z konferencji. Wnioski i postulaty.

Zagadnienia te rozpatrywane są w kontekście specyfiki i złożoności logistyki wynikającej z jej wielowymiarowości potrzeb podmiotów, którym ona zapewnić ma jednocześnie wsparcie i zabezpieczenie logistyczne, w realizacji różnorodnych zadań, w tym określonym miejscu i czasie, w odpowiedniej ilości, jakości i asortymencie oraz w odpowiednim opakowaniu i o minimalnych kosztach z maksymalnym zyskiem, a także zadowoleniu maksymalnym zabezpieczanego podmiotu. W artykule, biorąc to pod uwagę, rozważa się wpływ rozwijającej się wielowymiarowości logistyki na treści kształcenia o logistyce, jego cele, istotę i obszar oraz określone skutki wynikające z potrzeb klientów (ryнку konkurencyjnego i kapitałowego). Treści artykułu wieńczą wnioski i refleksje co do znaczenia i potrzeby poszukiwania nowych, poprawiania istniejących oraz wdrażania potrzebnych obszarów, zakresów i treści, sposobów i form kształcenia o logistyce wielowymiarowej traktujących. Wszystko to w teorii i praktycznym działaniu zapewniające potrzeby i pragnienia oczekujących. Zakres i obszar przedmiotowy prezentowanego artykułu jest niezwykle szeroki i trudno było ograniczyć jego ramy nawet w częściowym wywodzie treści tematu.

Obszar i zakres przedmiotowy wielowymiarowości logistyki

Na wstępie jednak wystąpiła potrzeba ustalenia jego treści merytorycznej przybliżającej zakres pojęciowy słów: determinanta, determinować, determinizm. Przypomnienie tych haseł pozwoliło, w trakcie trwania konferencji, na jednakowe zrozumienie i racjonalne rozstrzygnięcie kwestii związanymi z tymi pojęciami.

Pochodzenie etymologiczne i znaczenie wymienionych wyrazów znaleźć można w literaturze specjalistycznej oraz wszelkiego rodzaju opracowaniach encyklopedycznych, leksykalnych, vademecum, słownikach, w tym wyrazów obcych. Między innymi dokładną charakterystykę i opis wskazanych wcześniej pojęć odszukać można w „Encyklopedii organizacji i zarzą-

dzania”¹. W niej określa się determinanty jako element (czynnik), którego funkcja polega na wyznaczeniu (determinowaniu) warunków czegoś (determinanta). Ustanawia się, że jest to właściwość, cecha, warunek, ustalający istnienie zależności, przyczynowości między zjawiskami w ujęciu teorio-poznawczym determinant. Określa się również, iż determinanty mogą być: materialne, kulturowe, społeczne, środowiskowe, geograficzne, rozwoju, społeczno-ekonomiczne i postępu.

Determinizm to możliwość przewidywania, prognozy, wizji. Oznacza to, że znając ten stan czegoś można przewidywać skutek, uwzględniając możliwe reakcje tego stanu wyjściowego na bodźce, zmiany, impulsy, informacje. Polega to i dotyczy możliwości odtwarzania genezy (powstania i rozwoju) biegu zdarzeń na podstawie znajomości warunków, w których one zachodzą. Determinizm jest pojęciem złożonym, filozoficznym i cybernetycznym.

Determinizm filozoficzny to pogląd uznający współzależność zjawisk (zdarzeń, wydarzeń), zgodnie z którymi, każde z nich (w otoczeniu, przyrodzie, rozwoju społecznym, działaniu ludzkim) jest nieuchronne, jednoznacznie wyznaczone przez ogół warunków w jakich występuje. Determinizm stanowi też, że wszystkie zjawiska podlegają prawidłowościom, zwłaszcza przyczynowym i ogólnym prawom rozwoju. Dlatego determinizm w ujęciu metodologicznym to poszukiwanie przyczyn zaistnienia badanych zjawisk, wydarzeń, zdarzeń w zespole czynników (impulsów) warunkujących ich powstanie i przebieg (rozwój) tej właściwości.

Natomiast w odniesieniu do systemu (układu) zakłada się, iż determinant — to układ, logicznie spójny o zdeterminowanym (ustalonym, właściwym) zachowaniu, będący funkcją określoną przez zbiór (na zbiorze) bodźców (czynników, impulsów), które oddziaływały zamierzenie lub nie na dany układ. Stąd determinować znaczy: określać, wskazać, wyznaczać, warunkować, ustalać czynniki determinujące warunki zmian (rozwój). Znaczy to też, iż różne względy determinować (warunkować) mogą sposób postępowania działającego, np. zarządzającego organizacją, firmą, instytucją, przedsiębiorstwem. Dlatego uznawać można, iż determinizm jest przyczyną powstawania logistyki wielowymiarowej.

Znamienny jest fakt, iż narady, seminaria, konferencje naukowe odnoszące się do wielowymiarowości współczesnej logistyki, organizowane przez ILog pod egidą WZiD ASzWoj, wywołane zostały potrzebą chwili uznającą za konieczne, w obszarze teorii i praktyko-poznawczym logistyki, uporządkowanie niezwykle rozwijającego się wszechogarniającego zjawiska wielokryterialnej różnorodności logistyki i przez to wymykającej się z obszaru lub wchłaniającej nie zawsze spełniające i przynależne logistyce warunki kryterialne znaczenie zjawisk, zdarzeń, inicjowanych zastosowań do obszaru logistycznych badań.

Dlatego stało się faktem i nakazem, wynikającym z kompetencyjnych obowiązków i praw Instytutu Logistyki, zajęcie się problemem, między innymi poprzez organizację na każdym poziomie szczebla organizacyjnego od katedr Instytutu Logistyki po kierownictwo Instytutu i WZiD ASzWoj, zgodnie z podziałem kompetencji obowiązków i praw. Od realizacji zadań naukowych poprzez ich swoistą kontrolę i korelację, wręcz komplementarność, zapewniając jednoznaczność, spójność, rzetelną wynikowość i racjonalność badań, aż do ogólnego kierownictwa nad organizacją tych różnych form prezentacji dorobku, z rozpatrywanym problemem wielowymiarowości współczesnej logistyki związanych, stanowiących i świadczących o permanentnym rozwoju logistyki.

O ważności i rozległości wskazanego obszaru badawczego niech zaświadcza fakt iż obecna konferencja o wiodącym problemie i zadaniu badawczym ma charakter cykliczny. Obecna jest trzecim spotkaniem na forum WZiD ASzWoj i to w układzie międzynarodowym. Problemy wielowymiarowości logistyki w ILog stały się wiodącymi, priorytetowymi, problemami badawczymi. Organizacja zaś różnych form spotkań naukowych na poziomie wydziału, instytutu czy katedry a nawet zakładu w katedrach samodzielnych wielozakładowych, jest potrzebą, wręcz koniecznością, wynikającą z ich przeznaczenia, celowości istnienia i funkcjonowania jako podstawowych ogniw systemu dydaktyczno-naukowego w układzie przekazywania wiedzy i uprawiania nauki o logistyce w specjalności w dziedzinach bezpieczeństwa i obronności obszaru nauk społecznych.

W każdym razie poszukując obszaru rozważań, który mógłby stać się kanwą wyboru i ustalania zagadnienia względnie problemu a w rezultacie tematu tego artykułu, zdawałem sobie sprawę, iż myśl przewodnia konferencji wyrażona ogólnym tematem „Wielowymiarowość współczesnej logistyki” to obszar dotyczący logistyki i pogłębiający się przez jej rozwój od chwili jej powstania, szczególnie w ostatnim dziesięcioleciu.

Bowiem w tym okresie, już od momentu zaakceptowania logistyki jako część obszaru nauki, najpierw wśród nauk humanistycznych, a od 2011 r., nauk społecznych i stanowiących w nim specjalność i specjalizację w dziedzinach nauk o obronności i bezpieczeństwie oraz ustanawiając logistykę jako kierunek dydaktyczny nauczania i kształcenia Logistyki w ILog WZiD ASzWoj. Istota i sens owej konferencji, a przez to i brzmienie tematu artykułu pt.: „Wielowymiarowość a rozwój logistyki” są zawsze aktualne i obejmują nowe treści związane z pojawiającymi się potrzebami bezpieczeństwa istnienia i funkcjonowania systemów (procesów) logistycznych, tzn. organizacji, firm, instytucji, przedsiębiorstw różnych form i typów oraz struktur, w zakresie ich potencjału i więzi między nimi. Natomiast w odniesieniu do istniejących już i pojawiających się w ich otoczeniu, z jednej strony, no-

wych i innowacyjnych potrzeb, zarówno w już funkcjonujących procesach logistycznych i dokonujących się w tych systemach, w zakresie ich doskonalenia, tzn. zmiany form i sposobu funkcjonowania oraz pracy odnośnie do procedurowania procesów w nich już istniejących są konieczne bo, wymuszane przez nowe warunki, nowe determinanty. Z drugiej zaś strony stają się przyczynkiem tworzenia nowych potencjałów (procesów) adekwatnych do pojawiających się determinant zmuszających do konstruowania (modelowania) zmienionych kolejnych form i procedur odpowiadających innym warunkom wymuszonym potrzebami generowanymi przez te determinanty.

Wielowymiarowość logistyki w nauce i dydaktyce ILog WZiD ASzWoj

Wynika to stąd, iż wraz ze zmianami w otaczającej rzeczywistości logistycznej, tzn. polityki gospodarczej, rozwoju w obszarach innych nauk i warunków odkrywania, budowania, opisywania oraz ich kwalifikowania a także ukształtowania procesów, procedur, zawsze zawarte były aktualne potrzeby poznawania, przewidywania, ustalania przyczyn pojawiających się innych, nowych warunków. Dotyczy to impulsów, inicjacji, ingerencji, bodźców, przyczyn sprawczych, znaczy determinant i skutków ich zaistnienia czyli czynników, zdarzeń, wydarzeń, informacji wytwarzanych przez otoczenie i oddziaływanie ich na funkcjonujące w tym otoczeniu różne systemy, układy, organizacje, zjawiska, w tym z logistyką związane lub na nią oddziałujące, w których zmiany możliwości, wydajności, zdolności są i odzwierciedlałyby się, były przyczynami powstania potrzeb i zaistnienia pewnego stanu tych potrzeb określających zakres bezpieczeństwa w tej dziedzinie i zakresie potrzeby.

Jednak, aby tak mogło być, logistyka musi stanowić też o swoim bezpieczeństwie własnym, a w pewnym sensie przez to i tych organizacji na korzyść których działa. Oznacza to, że ma być gwarantem, poprzez własną żywotność dla tych, na korzyść których świadczy usługi. Ma być zatem i stanowić o ich istnieniu i funkcjonowaniu, zapewniając to posiadanymi: zdolnościami, zasobami, możliwościami, czyli potencjałem i jego skuteczną działalnością.

Takie rozumienie problemu i podejście do niego zaświadcza o tym, iż treści tematu konferencji są zawsze standardowe, aktualne, nigdy nie dezaktualizują się, nigdy nie tracą swojej istoty, logiczności, sensu i nie tracą swojej wyrazistości, znaczenia, roli, jasności. Podobnie jak nauka nie dezaktualizuje się przez swój rozwój. Jednak, aby tak się działo, a do tej pory tak było zawsze, należy tylko systematycznie i w odpowiednim tempie, jak to w logistyce

jest, podążać za potrzebami i być w zgodzie z czasem zaistnienia potrzeby i starać się w czasie istnienia potrzeby ją zlikwidować, tzn. szybko, umiejętnie i skutecznie reagować. Wtedy, kiedy ta reakcja jest potrzebna i oczekiwana. To głównie procesy logistyczne muszą nadążać za problemami. Reagować, rozpoznawać i to przed lub w czasie zaistnienia potrzeby, względnie wzbraniać jej powstawaniu, możliwością realizacji zadań na oczekiwanym poziomie ilościowo-jakościowym, asortymentowym i dokładnie w potrzebnym miejscu i czasie (okresie).

Odnosząc się też do naukowości tej konferencji i uwzględniając określony, prezentowany jej instytucyjny cel, ustalono przedmiot rozważań i adekwatnie do niego sformułowano naukowe przedsięwzięcia.

Otóż przyjmując, iż przedmiotem rozważań konferencji są aktualne, współczesne treści, poglądy, ustalenia, dotyczące dokonujących się obecnie przemian cywilizacyjnych (ustrojowych, gospodarczych, społecznych, kulturowych, ekonomicznych, oświatowych i naukowych) generujących nowe determinanty bezpieczeństwa realizacji zadań logistycznych adekwatnych potrzebom logistycznym a pojawiających się na krajowych, międzynarodowych i globalnych rynkach konkurencyjnych, odnoszące się do właściwości bezpieczeństwa — jakości, ilości, asortymentu, ale i ciągłości i niezawodności, skuteczności współczesnych procesów logistycznych, ustalono też cel dydaktyczny konferencji.

W takiej sytuacji celem dydaktycznym konferencji było zweryfikowanie zasadności i trafności rodzących się koncepcji co do treści i formy zajęć oraz ich spójności z misją i celami kształcenia studiów pierwszego i drugiego stopnia kierunku logistyka ILog WZiD ASzWoj. Z tego celu dydaktycznego konferencji wynikać mogą cele dydaktyczne dla ILog WZiD i jego katedr, którym mogłoby być zweryfikowanie wybranych zagadnień czy obszarów problemowych (zakresowych), teorii i praktyki dotyczącej wielokryterialnych, wieloaspektowych, wielowątkowych czyli dużej „wielowymiarowości współczesnej logistyki” i jej takich determinant potrzeby istnienia oraz funkcjonowania według zasady „jedność w wielości i różnorodności” zapewniając jej bezpieczeństwo. W ten cel wpisuje się też potwierdzenie lub nie potwierdzenie założeń teoretycznych występujących zagadnień i ewentualnie wykorzystanie ich w problematyce dydaktyczno-naukowej ILog WZiD ASzWoj.

Natomiast, wynikającym z prezentowanego przedmiotu dociekań — celem naukowym konferencji była próba ustalenia przyczyny i zakresu oraz obszaru dokonujących się zmian ilościowo — jakościowych w otoczeniu bezpieczeństwa funkcjonujących już procesów logistycznych generujących potrzeby tworzenia nowych organizacji, bardziej skomplikowanych zadaniowo o wielowymiarowym charakterze, pod wpływem powstania innych impulsów, innowacyjnych determinant, (właściwości, postępu, potrzeby bezpieczeństwa). Na tej podstawie staje się koniecz-

nością wyszukanie i określenie oraz ujednoczenie i wskazanie poglądów i problemów, obszaru, odnośnie do ich oddziaływań oraz wpływów na głębię i płaszczyzny potrzebnych zmian w istniejących procesach i sterowanie w tworzeniu, ustanawianiu nowych procesów i procedur logistycznych, niezbędnych do uzyskiwania oczekiwanych, potrzebnych wielowymiarowości i bezpieczeństwu logistyki skutków spełniających nowe wymagania zmieniającego się otoczenia, w którym Logistyka ta istnieje i funkcjonuje.

Z kolei oczekiwanym wynikiem niniejszej konferencji naukowej były: próba uzyskania opinii i możliwości uzyskania opinii i ocen, sądów oraz poglądów o rozpatrywanym problemie, a w zasadzie z tematem jej związanych. Należy przypuszczać, że w tym oczekiwaniu zawierały się potrzeba uzasadnienia rozpatrywania, badania i uwzględniania w działalności naukowej i dydaktycznej Instytutu Logistyki WZiD ASzWoj zagadnień z obszaru zakreślonego tematem oraz uwzględnianie w podanych treściach kształtowania ich w zakresie przedmiotowego obszaru zainteresowania szczegółowego, ukierunkowanego na określone i wyznaczone obszary działalności naukowo-dydaktycznej za którą ILog i katedry jego były i są odpowiedzialne w kontekście celu, misji oraz wizji kształtowania oraz badań naukowych w ILog WZiD ASzWoj na wszystkich poziomach kształcenia w akademii.

Odnosząc się zatem do logistyki i uwzględniając takie rozwojowe podejście do niej na przestrzeni lat, wnioskować można, że to zmieniające się wciąż determinanty kształtowania otoczenia logistycznego (cechy, oddziaływania, impulsy, dane, informacje, właściwości) stanowią o powstaniu współczesnej logistyki wielowymiarowej, określającej istnienie zależności, przyczynowości między zjawiskami w ujęciu wielowymiarowym, teorio-twórczym jej istnienia. Zmieniające się warunki, jak również ustalany jej stan w czasie, wyzwalają, generują potrzeby w zakresie zmiany warunków funkcjonowania w tym otoczeniu bezpieczeństwa z powodu oddziaływania impulsów, bodźców, potrzeb czy innych determinant, na istniejący stan rzeczy, np. system logistyczny w określonym zmieniającym się otoczeniu. Oznacza to, że dokonuje się rozwój teorii i praktyki logistyki w działalności danej organizacji, a szczególnie zastosowanie i doskonalenie poprzez zmiany w zakresie jej bezpieczeństwa funkcjonowania z punktu widzenia logistyki.

W opinii wielu badaczy logistyki, w tym ILog WZiD ASzWoj, współczesną logistykę wielowymiarową można, i należy traktować, jako rezultat kolejnego etapu badań współczesnych procesów logistycznych. Znaczący to, iż z zakresu przedmiotowego ustalonego dla tej konferencji naukowej można przykładowo wyodrębnić następujące problemy merytoryczne do dyskusji, wyznaczające zadania badawcze do ich rozważań. Tymi zadaniami może być:

- dokładne identyfikowanie definicji logistyki wielowymiarowej;
- wyznaczenie determinant mających wpływ i kształtujących logistykę wielowymiarową;
- ustalenie zagrożeń wpływających na prawidłowe funkcjonowanie logistycznych procesów wielowymiarowych;
- ustalenie jak powinien być kształtowany model systemu logistyki wielowymiarowej jego udziału w tworzeniu stanu jego bezpieczeństwa logistycznego;
- określenie jakie zachodzą i jak zachowują się współczesne sprzężenia logistyki wielowymiarowej;
- wskazanie jak powinien funkcjonować system kształcenia logistyki w Instytucie Logistyki WZiD ASzWoj.;
- poznanie jak należy badać, określać obszar naukowo-dydaktyczny wielowymiarowej logistyki aby spełniała warunki potrzeb i była dostosowana do współczesnych procesów bezpieczeństwa logistycznego oraz zapewniała jego ustalony poziom bezpiecznego stanu,
- przewidzieć jak należy zarządzać logistyką wielowymiarową. Czy potrzebne są nowe metody zarządzania, decydowania i sposoby ich zastosowania?, itd.

A to wszystko, w ujęciu i w odniesieniu metodologicznym, to nic innego, jak poszukiwanie przyczyn powstania badanych zjawisk w zespole czynników (determinant) sprawczych, impulsów inicjujących przepływy fizyczne dóbr i odzwierciedlających ich właściwości bezpieczeństwa w wielowymiarowej logistyce w warunkach współczesnych procesów logistycznych i odróżniania tego co w nowych warunkach jest logistyką a co nie jest, co przestało nią być a co stało się logistyką.

Problem ten stwarza znaczną wielowymiarowość logistyki w zakresie teorii i praktyki i dotychczasowych ich składowych związanych z przedmiotem, sferami zastosowania logistyki, zadaniami zorientowanymi na odbiorcę, a zatem podporządkowujący swoją działalność świadczenia usług wymaganiom obsługi klienta. Stąd wielowymiarowość współczesnej logistyki, zróżnicowanie wielokrotnie typów i mnogość współczesnych organizacji logistyki parających się oraz dostrzeganie wzrostu znaczenia logistyki w ich funkcjonowaniu, często wyznacza ich rolę i konkurencyjność, znaczenie i istotę działania na wolnym rynku.

Wielowymiarowość logistyki dostrzegana jest między innymi potrzebą stosowania i doboru współczesnych koncepcji i metod zarządzania w logistyce, czym zajmuje się między innymi zespół naukowo-dydaktyczny Instytut Logistyki WZiD ASzWoj.

Ważne w tym jest zauważenie, dostrzeganie i próby docenienia oraz dostosowywania cech wspólnych logistyce i innych obszarów nauk, dziedzin i dyscyplin naukowych w zakresie metodologii, polegających na przenikaniu się, wykazywaniu, kompatybilności, zastosowaniu i użyczeniu wzajemnym zdobyczy naukowych z metodyki, ale raczej logistyce, przyczyniają-

cych się do jej istnienia, dobrego funkcjonowania i wzbogacających zakres oraz możliwości badawcze w działalności codziennej i powodujących ich rozwój.

Tu szukanie odpowiedzi na pytanie — czy korzystanie z wiedzy merytorycznej i metodycznej, osiągnięć innych obszarów wiedzy lub wzajemne ich użyczenie logistyce, pewnego rodzaju kosmopolityzm naukowy, głównie osiągnięć metodycznych, a szczególnie metod badawczych, jest uzasadnione i czy interdyscyplinarność tak szeroka i głęboka, jaka obecnie istnieje w nauce i się pogłębia, jest dopuszczalna? Czy zawłaszczenie osiągnięć innych nauk w różnych aspektach ich istnienia, uprawnia logistykę do tego i usprawiedliwia?

To właśnie istota interdyscyplinarności logistyki i jej zakres integracji z obszarami wiedzy innych nauk, gdzie logistyka jest wszechobecna, wielowymiarowa, wieloaspektowa, wielowariantowa, wielokryterialna mogła być, między innymi, przedmiotem rozważań przeprowadzonej konferencji.

Bowiem to wielowymiarowość i wieloaspektowość współczesnej logistyki, o których dyskutowaliśmy podczas konferencji, rodzi potrzebę bezpieczeństwa jej procesów, a szczególnie potrzebę jedną zasadniczą obecnie, dotyczącą zakresu (obszarów) jej praw, obowiązków i merytorycznej odpowiedzialności kompetencyjnej oraz uprawnień i usprawnień badawczych merytoryczno-metodycznych w odniesieniu do obszaru i przedmiotu badań, warunkach pojawiających i oddziałującym na nią nowych wielowymiarowych determinant. Można to szczególnie dostrzec w przypadku braku wyodrębnienia logistyki, jako samodzielnej dziedziny czy dyscypliny naukowej w obszarze nauk społecznych a także jednoznacznego jej określenia i klasyfikowania np. określonych kryteriów co jest a co nie jest logistyką.

Należy też pamiętać iż, z punktu widzenia praktycznej działalności logistycznej w wojsku z powodu właśnie jej różnorodności, wielowymiarowości, następuje pewne trudności. Te trudności powoduje konieczność harmonijnego pogodzenia, dowódczego punktu widzenia na logistykę z zasadami gospodarki rynkowej, co stanowi i jest głównym wyzwaniem współczesnej logistyki wojskowej wyrażającej się w kanonach gospodarki rynkowej słowami: potrzeba, możliwości, koszt a jakość zaspokojenia potrzeb.

Oczekiwania skutków rozwiązań i postulatów z konferencji. Wnioski i postulaty

Należy zdać sobie sprawę, iż konferencja naukowa, której cel naukowy prezentowano, ukierunkowała i pozwoliła określić obszar i przedmiot rozważań do głównych zagadnień dotyczących ujednoczenia i usta-

lenia poglądów co do ram dydaktycznego zjawiska a i otworzyć nowe obszary badawcze, którymi pracownicy naukowo-dydaktyczni Instytutu Logistyki WZiD ASzWoj i ich doktoranci, studenci będą mogli się zainteresować i zająć a problemy rozwiązywać. Niewątpliwie praktycy zajmujący się logistyką stosowaną też w tym procesie udział brać powinni. Bowiern myślą przewodnią przygotowania logistyków do zawodu powinno być to, iż kształcenie specjalistów logistyki nie może odbywać się w formie przekazywania określonej wiedzy. Musi być natomiast studiowaniem a to oznacza pracę z książkami, opracowaniami i periodykami specjalistycznymi, także z opracowaniami naukowymi z których wiedzą dzielić będą się podczas seminariów wszelkiego rodzaju i form narad naukowych, sympozjów i konferencji, gdzie teoria przeplatać się będzie z wiedzą i doświadczeniami pozyskanymi z praktyki. Oznacza to, iż w studiowaniu konieczna jest aktywna postawa uczącego i uczonego a to z kolei wskazuje potrzebę komplementarności tych dwóch źródeł poznania i kształcenia. Konieczne też jest, z punktu widzenia skuteczności realizacji zadań logistycznych, posiadanie wiedzy, umiejętności, nawyku nie tylko z obszaru logistyki ale niezbędna jest znajomość prawa, ekonomii a przede wszystkim zagadnień związanych z zarządzaniem organizacjami. Taki sposób rozumienia potrzeby posiadania wskazanych walorów teorii i praktyki (nauki) wiedzy oraz umiejętności i nawyków przez logistyków uczestniczących w procesach współczesnej wielowymiarowej i wielokryterialny logistyki wywala potrzebę autentycznego postrzegania i przestrzegania komplementarności również w procesach kształcenia i kształtowania nowoczesnego logistyka posiadającego walory managera procesów logistyki w wielowymiarowym ujęciu, potrafiącego w nowym otoczeniu wymagań i właściwości dla rzeczywistej logistyki znaleźć się i dobrze, racjonalnie, kreatywnie i merytorycznie podejmować działalności i osiągać sukcesy. Jak to osiągnąć, to zadanie dla nauczycieli akademickich wszystkich rang i stopni naukowych ukazujących to wszystko w procesach dydaktycznych uczelni i praktycznym doświadczeniu funkcjonującego równocześnie rynku wielokapitałowego i konkurencyjnego z myślą aby istniejąca i funkcjonująca na nim logistyka stanowiła jedność w różności wielowymiarowej logistyki na rynkach i w systemach logistycznych: regionalnych, krajowych, międzynarodowych i globalnych.

Kończąc, wyrażam konkluzję, że aby dobrze kształcić studentów należy ciągle analizować różnego rodzaju przewidywalne i te nieprzewidywalne zdarzenia związane z istniejącą i stale zmieniającą się przedmiotowością wielowymiarowej logistyki. Zatem chcąc i dążąc do tego aby tę wielowymiarowość, wieloaspektowość, różnorodność wielką logistyki szczególnie związaną z pojawieniem się nowych, innych determinant z obszarów gospodarki narodowej i międzynarodowej i globalnej, również bezpieczeństwa i obronności a dotykających, oddziałujących na logistykę po-

znawać, należy ją okiełznać, przyporządkować, ustalić i określić obszar oraz przedmiotowość logistyki a także dopasowywać tok kształcenia studentów aby byli gotowi i przysposobieni do poznania, oceniania i przystosowania istniejącej logistyki do zmieniających się warunków, determinant otoczenia, zapewniając sobie i otoczeniu warunki bezpiecznego działania.

Należy zaznaczyć, co przejawia się w treści artykułu, iż punktem wyjścia było podkreślenie znaczenia i roli determinant w logistyce w tworzeniu logistyki wielowymiarowej oraz wartości organizacji jako systemu. Uznano też, iż właściwie ten aspekt jest najistotniejszy z punktu widzenia zarządzania organizacją z poziomu najwyższego szczebla istnienia i funkcjonowania logistyki tzn. poziomu strategicznego, wskazując przy tym, iż wyzwaniem dla logistyki jest umiejętność posługiwania się „językiem” sfery ekonomii szczególnie finansów. Co więcej, logistycznie nowoczesne wartości muszą oni potrafić tworzyć udowadniając swój wkład w kreowanie wartości organizacji, powiększenia i rentowności także konkurencyjności rynku. A wszystko to w wymiarach różnorodności, wielowymiarowości, wielowątkowości istnienia i funkcjonowania logistyki we współczesnym zmieniającym się stale otoczeniu.

Z tych rozważań, tzn. szerokiego wywodu merytorycznego i metodycznych przesłanek sytuacji problemowej dotyczących obszaru logistyki wielowymiarowej, wyłania się problem badawczy główny o treści: jakie należy ustalić założenia i zasady współpracy między logistyką wielowymiarową a determinantami (systemami, układami, firmami, organizacjami) tworzącymi sieci działania i współdziałania tworzącymi synergiczną jedność z wielowymiarową logistyką. Co należy uczynić i zapewnić aby występowała i powstała w tej sieci więź funkcjonalna zadaniowa pomiędzy złożonymi symptomami działalności produkcyjnej, wytwórczej a założonymi strukturalnie łańcuchami i siecią, kanałami oraz ich ogniwami a także ich wzajemną współpracą była efektywna oraz wydajna a więzi funkcjonalne między nimi ustalone — silne i skuteczne. Zaznaczyć należy jednocześnie, iż wielowymiarowość logistyki spowodowana jest złożonością procesów technologicznych w gospodarce narodowej i oddziałujących na nie szybko zmieniających się determinant otoczenia. Zatem, wymieniona złożoność wymaga jeszcze większego zespolenia, może nawet komplementarności między procesami technologicznymi a logistycznymi. Przewidywać też należy, iż są sposoby umożliwiające ściślejszą współpracę między dwoma modułami działania: operacyjnym technologicznym i wielowymiarową logistyką. Pamiętać należy również też, iż znalezienie tych sposobów, więzi pozwoli, na doskonalenie wzajemnego synergicznego oddziaływania procesów technologicznych w gospodarce z logistyką wielowymiarową. Określenie tego spowoduje polepszenie jakości, skuteczności i efektywności wzajemnego oddziaływania.

Jednocześnie wymaga zwiększania uniwersalności możliwości, zdolności i zasobów potencjałów, szczególnie logistyki, świadczenia usług i obsługi. Zapewni to w ten sposób logistyczną ciągłość procesom technologicznym w zakresie wielokryterialnego i wielowarstwowego zabezpieczenia różnorodnych potrzeb wytwórczych i produkcyjnych. Przyczynić się też może takie podejście do jednoznacznego, chociaż bardzo trudnego, ustalenia i oznaczenia tego co jest logistyka wielowymiarową a co nie jest, co jest procesami technologicznymi a co nie jest.

Z tak ułożonego wywodu problemowego w odniesieniu do sytuacji obszaru badawczego zakreślonego przykładowo dla logistyki wielowymiarowej w niniejszym artykule, można wyłonić i określić możliwy, jeden z wielu, temat pracy badawczej lub promocyjnej (doktorskiej, magisterskiej czy licencjackiej) np. o tytule „Organizacja działań logistyki wielowymiarowej na rzecz systemów i zgrupowań zadaniowych realizujących wspólne zadanie operacyjne w gospodarce narodowej w okresie pokoju, zagrożenia i wojny”.

Natomiast istotą zarządzania wielowymiarową logistyką jest panowanie nad różnorodnością systemów ją tworzących przy wspólnym celu działań i przekształceniu możliwości zaistnienia konfliktu składowych tej logistyki we współpracę. Współpraca ta mimo skomplikowanego charakteru, zmierzać musi do zapewnienia elementom, ogniom ją tworzącym żywotność, przetrwanie i rozwój. Dotyczy to nie tylko jej wnętrza ale także parametrów znajdujących się w otoczeniu. Wskazuje to na to, iż istotą, sensem istnienia i działania logistyki wielowymiarowej to jedność w różnorodności. Stąd celem zarządzania logistyką wielokryterialną może być zapewnienie sprawnego i skutecznego funkcjonowania organizacji korzystających z usług i obsługi wielowymiarowej logistyki gdzie „sprawny” oznacza wykorzystanie zasobów mądrze i bez zbędnego marnotrawstwa, „skuteczny”, podejmujący właściwe, dobre decyzje i z powodzeniem wdrażając je w życie. Dobre decyzje, to mądre, pozbawione większego ryzyka, racjonalne decyzje wybrane jako jedne z wielu, zapewniające jedność celów działania w różnorodności systemów tę wielowymiarowość tworzących i zmierzających do osiągnięcia celu głównego działania. Stąd też potrze-

ba zorganizowania konferencji to już nie pierwszej, a już kolejnej. Konferencje te związane z wielowymiarowością logistyki były też inspiracją do prowadzenia porad, sympozjów w katedrach Instytut Logistyki WZiDASzWoj, z których wynikami dzielili się uczestniczące w konferencji osoby organizujące i aktywny udział biorące w tych wspólnych sympozjach i poradach katedralnych.

Podsumowanie

W podsumowaniu, krótko określając stan potrzeb związany z uwzględnieniem nowej jakości w logistyce jaką jest jej wielokryterialność w odniesieniu do zapewnienia jej dobrego, potrzebnego stanu bezpieczeństwa, istnienia i funkcjonowania w zmieniającym się współczesnym otoczeniu, gdzie panują nowe determinanty wynikające z nowej sytuacji geopolitycznej, logistyka musi być zdolna przystosować się i funkcjonować oraz zmieniać, doskonalić swoje zasoby i zdolności, procesy i procedury aby znaleźć właściwe miejsce w tych działaniach które tworzy, w których bierze udział i musi być w nich wydajnym i skutecznym oraz efektywnym uczestnikiem. Oznacza to, że powinna się rozwijać i umieć przystosować, wyprzedzać zawsze, chociaż o krok, konkurenta, poznawać pojawiające się symptomy zmian, możliwości, zjawiska, zawierające te zmiany w istniejącej rzeczywistości. Przewidując powstanie tych zmian, należy szukać sposobów bez problemowego znalezienia się w nowej sytuacji nowego otoczenia, w którym będzie dalej egzystować. Nie jest to i nie będzie proste, dlatego to zauważamy, mówimy, dyskutujemy, rozważamy i piszemy aby chociaż w części przygotować się do właściwego reagowania na nadchodzące zmiany tzn. gdy szkodzą usuwać, a wdrażać gdy gwarantują poprawę i rozwój.

Zatem sprawa wielowymiarowości czegoś nie jest prostą sprawą, a szczególnie gdy ta wielowymiarowość dotyczy logistyki i jest ona wyrażana przez wielokryterialność, różnorodność, zmienność, wieloaspektowość problemów ją stanowiących i złożoność determinant, które na logistykę oddziałują z otoczenia i powodują potrzebę jej zmian, głównie w łańcuchach dostaw i całej sieci logistycznej.

Przypisy

¹ Encyklopedia Organizacji i Zarządzania, PWE, Warszawa 1982, s. 94-95 i 552-553.

Bibliografia

- Encyklopedia Organizacji i Zarządzania* (1982). Warszawa: PWN.
- Jałowicz, T. (2013). *Współczesne koncepcje i metody zarządzania w logistyce wojskowej*. Warszawa: AON.
- Mańkowski, R. (2016). Interdyscyplinarność logistyki z obszarami wiedzy, dziedzin i dyscyplin naukowych. W: Smyk, S. (red.), *Wielowymiarowość współczesnej logistyki* (Tom I). Warszawa: ASzWoj.
- Mańkowski, R., Nyszk, Ł. (2017). Sztuka wojenna — sztuką intelektu prowadzenia operacji wojskowych, wykorzystania zasobów informacyjnych oraz jakości potencjału logistycznego wojsk. *ZN WZiD Obronność*, 2 (22).
- Smyk, S. (2016). *Wymiarowość współczesnej logistyki* (Tom I). Warszawa: ASzWoj.
- Zeszyt Naukowy ASzWoj*. (2017). (tom 106-ZN1, 107-ZN2, 108-ZN3). Warszawa: Wyd. ASzWoj.